

Årsrapport 2008

NORRMALMS STADSDELSNÄMND

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat är inte helt tillfredsställande beroende på budgetöverskridande

Styrning, uppföljning och kontroll är tillräcklig

Bokslut och räkenskaper är rättvisande

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I ”årsrapporter” för nämnder och ”granskningspromemorior” för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Särskilda granskningar som sker under året publiceras löpande.

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

STADSREVISIONEN

Revisionskontoret

www.stockholm.se/revision

Besöksadress: Hantverkargatan 3 A, 1 tr

Postadress: 105 35 Stockholm

Telefon: 08-508 29 000

Fax: 08-508 29 399

STADSREVISIONEN
REVISORSGRUPP 3

Till

Norrmalms stadsdelsnämnd

Revisorerna för Norrmalms stadsdelsnämnd har avslutat revisionen av nämndens verksamhet under år 2008. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnas till kommunfullmäktige bifogas.

Revisorerna överlämnar och åberopar revisionskontorets årsrapport för Norrmalms stadsdelsnämnd.

Nämnden har överskridit budgeten för andra året i rad, vilket är otillfredsställande. Det är angeläget att nämnden vidtar kraftfulla åtgärder för att förhindra ett budgetöverskridande även för år 2009.

Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från nämnden senast 2009-06-30.

Stockholm den 2 april 2009

På revisorernas vägnar

Bo Dahlström
ordförande

Lars Munters
vice ordförande

Karin Meding
sekreterare

Kopia till
T.f. stadsdelsdirektör Anette Luengo

Sammanfattning

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat är inte helt tillfredsställande

Norrmalms stadsdelsnämnd redovisar ett nettounderskott på 9,7 mnkr efter resultatöverföringen vilket utgör 1,2 % av nettobudget. Underskottet återfinns främst inom verksamheten för stöd till personer med funktionsnedsättning.

Nämnden har i huvudsak nått de av kommunfullmäktige beslutade målen för verksamheten och utfört de av kommunfullmäktige beslutade uppdragen.

Nämndens verksamhet har i huvudsak bedrivits i enlighet med de lagar, föreskrifter och riktlinjer som reglerar verksamheten.

Styrning, uppföljning och kontroll är tillräcklig

Nämnden har vidtagit åtgärder under året för att komma till rätta med budgetunderskottet. Dessa har inte varit tillräckliga och enligt revisionskontorets bedömning behövs ytterligare insatser under år 2009 för att budgeten ska kunna hållas.

Revisionskontoret har granskat nämndens interna kontroll och bedömer att den i stort är tillräcklig men behöver fortsätta att utvecklas. Alla enheter måste göras mer delaktiga i arbete med att ta fram underlag för nämndens risk- och väsentlighetsanalys och internkontrollplan.

Säkerheten i nämndens ekonomiska prognoser har varit god och kvaliteten i prognoserna har utvecklats jämfört med föregående år.

Bokslut och räkenskaper är rättvisande

Revisionskontoret bedömer att Norrmalms stadsdelsnämnds bokslut och räkenskaper för år 2008 i huvudsak är rättvisande.

Rapportförteckning

Årsrapport 2008 för Norrmalms stadsdelsnämnd (nr 10 april 2009)

INNEHÅLL		Sid
1	Årets granskning	1
2	Nämndens resultat	1
2.1	Ekonomiskt resultat	2
2.2	Verksamhetens resultat.....	3
3	Styrning, uppföljning och kontroll.....	7
3.1	Nämndens styrning och uppföljning under året	8
3.2	Intern kontroll.....	12
4	Nämndens bokslut och räkenskaper.....	14

Bilagor

- Bilaga 1* Revisionskontorets bedömningskriterier
Bilaga 2 Revisionsrapporter under perioden april 2008 - mars 2009

1 Årets granskning

I denna årsrapport redovisas det samlade resultatet av revisionskontorets granskning av Norrmalms stadsdelsnämnds verksamhet avseende år 2008.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Nämndens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat
- Nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten
- Nämndens bokslut, delårsrapport och räkenskaper

Revisionen sker i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med reglementet för stadsrevisionen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning av nämnden. Revisionskontorets bedömningskriterier redovisas i *bilaga 1*.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

En förteckning över stadsrevisionens samtliga revisionsrapporter under perioden april 2008 – mars 2009 redovisas i *bilaga 2*.

2 Nämndens resultat

I detta avsnitt redovisas revisionskontorets bedömning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål, uppdrag och budget samt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Vidare bedöms om verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att Norrmalms stadsdelsnämnds ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat för året inte är helt tillfredsställande.

2.1 Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar följande budgetutfall och avvikelser för år 2008.

Mnkr	Budget 2008	Utfall	Bokslut 2008		Budget- avvikelse 2007
				Avvikelse	
Driftbudget					
Verksamhet					
Kostnader	993,2	1 019,9	-26,7	-2,7%	-41,6
Intäkter	163,7	180,0	16,3	10,0%	32,4
Verksamhetens nettokostnader	829,5	839,9	-10,4	-1,3%	-9,2
Avskrivningar	2,3	2,3	0,0	0,0%	0,0
Internräntor	2,4	2,3	0,1	4,2%	0,4
Driftbudgetens nettokostnader	834,2	844,5	-10,3	-1,2%	-8,8
Justerat netto, efter resultatöverföringar		843,9	-9,7	-1,2%	7,7
Investeringsplan					
Utgifter	4,4	4,2	0,2	4,5%	0,5
Nettoutgifter	4,4	4,2	0,2	4,5%	0,5

Norrmalms stadsdelsnämnd redovisar för driftbudgeten ett nettounderskott på 10,3 mnkr före resultatöverföringen. Underskottet utgör 1,2 % av nettobudget. Underskottet återfinns i sin helhet på kostnadssidan medan intäkterna visar ett överskott mot budget.

Nämndens totala kostnader uppgår till 1 024,1 mnkr vilket är drygt 26 mnkr mer än budgetanslaget. Det största underskottet mot budget redovisas för verksamheten stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Även äldreomsorgen och ekonomiskt bistånd redovisar underskott.

Inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning återfinns underskottet hos beställarenheten för vuxna. Det beror dels på köp av platser i externa boenden vilka är jämförelsevis dyrare än de platser som drivs i stadens regi och dels på ett ökat antal personer med komplexa diagnoser som bor i gruppboendestäder.

Det största underskott inom äldreomsorgens återfinns hos en av resultat-enheterna, kostenheten. Vidare har korttidsboendet haft svårigheter att upprätthålla full beläggning till följd av en omstrukturering under året.

Beställarenheten redovisar underskott till följd av tomställningskostnader för evakuering av ett servicehus och ombyggnation till gruppboende.

Underskottet för ekonomiskt bistånd förklaras med att antalet vuxna bidragstagare inte har minskat i tillräckligt omfattning för att hålla budgeten. Antalet nya klienter har varit större än beräknat.

Årets intäkter uppgår till sammanlagt 180 mnkr vilket är 16 mnkr mer än budget. Överskotten återfinns inom äldreomsorg, stöd och service till personer för funktionsnedsättning och stadsmiljö.

Nämndens nettounderskott minskar med 0,6 mnkr när resultatenheternas överföringar beaktas och budgetavvikelsen blir då sammanlagt - 9,7 mnkr. Resultatenheterna redovisar sammanlagt ett underskott om 0,2 mnkr. Till 2009 års resultatfond överförs totalt 10,3 mnkr innehållande tidigare års överskott.

Fem av sju resultatenheter inom förskolan redovisar ett överskott. Inom äldreomsorgen har två resultatenheter upphört under året och övergått i annan regi. Deras tidigare överskott kommer att tillfalla nämnden. En av äldreomsorgens övriga enheter, kostenheten redovisar ett stort underskott med 4,3 mnkr. Enligt stadens regler kommer kostenheten bara att behöva täcka en del av underskottet under 2009 medan nämnden måste täcka resten i bokslutet för år 2008. Förvaltningen kommer att föreslå att kostenhetens ena kök avvecklas och det andra föreslås ingå i upphandling av Väderkvarnens vård- och omsorgsverksamhet.

Nämndens investeringar i parkanläggningar uppgår till 4,2 mnkr. Budgetutfallet redovisar ett överskott på 0,2 mnkr vilket beror på en försening inom två projekt.

2.2 Verksamhetens resultat

Mål

I budgeten 2008 har fullmäktige fastställt tre inriktningsmål som anger vad nämnderna ska uppfylla, oavsett vilken verksamhet nämnden bedriver. Dessa mål är

- Staden ska vara en attraktiv, trygg och växande stad för företag och besök
- Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras
- Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Till inriktningsmålen har kommunfullmäktige formulerat mål för 14 verksamhetsområden vilka konkretiserar inriktningsmålen i förhållande till de olika verksamheter nämnderna bedriver.

Som underlag till mätning och bedömning av måluppfyllelsen har kommunfullmäktige tagit fram ett antal indikatorer och aktiviteter som är knutna till respektive verksamhetsmål. Vissa av fullmäktiges indikatorer är uttryckta som målvärden för staden som helhet. För dessa har nämnden fastställt egna målvärden som stöder kommunfullmäktiges mål. Nämnderna har även haft möjlighet att fastställa egna mål och indikatorer för sina verksamhetsområden.

Revisionskontorets bedömning av nämndens måluppfyllelse baseras på en uppföljning av kommunfullmäktige fastställda indikatorer. Utifrån indikatorernas utfall har en samlad bedömning av kommunfullmäktiges verksamhetsmål gjorts. Nämndens egna mål har bedömts på samma sätt. Nämnden har inte fastställt några egna indikatorer för året.

Revisionskontoret bedömer att nämnden under år 2008 i huvudsak har uppnått kommunfullmäktiges verksamhetsmål med undantag för målen om budgethållning och jobb i stället för bidrag. Vidare bedöms att nämnden i allt väsentligt uppfyllt sina egna mål. Nämnden har i stort följt och kunnat genomföra sin aktivitetsplan för upphandling och konkurrensutsättning.

Enligt nämndens årsredovisning framgår att drygt 67 % av indikatorer för vilka kommunfullmäktige har angett ett årsmål uppfyllts. Samtliga aktiviteter, med undantag för en, är genomförda. Nedan redovisas mål och indikatorer som nämnden inte uppnår:

Staden ska vara en attraktiv, trygg och växande stad för företag och besök

▪ *Jobb i stället för bidrag*

Inom verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd nås inte nämndmålet att förkorta bidragstiden för försörjningsstöd. Den genomsnittliga handläggningstiden är oförändrad jämfört med år 2007, ca 4,5 månader. Vidare uppfyller nämnden inte fullmäktiges indikator om att minska kostnaderna för ekonomiskt bistånd utan utfallet är väsentligt högre än årsmålet. Inte heller når nämnden årsmålen för antalet vuxna bidragstagare, antal personer som är långvarigt biståndsberoende eller antal barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd. Detta bidrar till att nämnden endast delvis uppfyller kommunfullmäktiges mål om jobb istället för bidrag.

▪ *En hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas*

Nämnden bedömer att verksamhetsmålet ”en hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas” endast uppnås delvis. Bedömningen baseras på att andelen miljöbilar eller andelen inköpta ekologiska livsmedel inte når de nivåer som fullmäktige har angett.

Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

- *Stockholms förskolor och skolor ska ge alla ökad kunskap och utveckling i en trygg miljö*

En av fullmäktiges indikatorer inom förskoleverksamheten anger att stadsdelsnämnderna ska minska andelen barngrupper med fler än 14 barn i småbarnsgrupperna (1-3 år) och 18 barn i storbarnsgrupperna (4-5 år). Nämnden redovisar att även om barngruppernas storlek har minskat en del under året för båda grupperna så har inte nämndens årsmål för indikatorn uppnåtts.

Förskolorna kommer att fortsätta sitt arbete under 2009 med att utveckla arbetssätt för att nå fullmäktiges mål. Nämnden har kunnat uppfylla barnomsorgsgarantin och vidare framgår att nämnden har en hög andel behöriga förskolelärare, den högsta av alla stadsdelar. Därutöver visar den stadsövergripande brukarundersökningen på bra resultat för nämndens förskolor. Förskolornas självutvärdering visar på hög måluppfyllelse inom flera områden men redovisar också några utvecklingsområden. Samtliga dessa faktorer tillsammans med att nämndmålen för verksamhetsområdet i övrigt uppnåtts bidrar till nämnden bedöms uppfylla fullmäktiges verksamhetsmål för förskolorna även om alla indikatorer inte har kunnat uppnås helt.

- *Kvaliteten inom stadens omsorgsverksamhet ska öka*

Revisionskontorets bedömning är att nämnden i huvudsak har nått fullmäktiges mål för verksamheten. Bedömningen baseras på att nämnden har uppfyllt målvärdena för de flesta av målets underliggande indikatorer. Dock har nämnden inte uppfyllt indikatorn inom individ- och familjeomsorg om att minska totalkonsumtionen av alkohol och narkotika bland ungdomar i grundskolans år 9 och gymnasiet årskurs 2 med 10 %. Nämnden kommer därför att öka resurserna för det förebyggande arbetet bland ungdomar. Inom verksamhetsområdet uppnås inte heller målen för indikatorerna andelen familjehem med grundutbildning och andelen utredningar med speciella metoder inom barn och ungdom.

Även inom äldreomsorgen finns ett par indikatorer som nämnden inte har nått. Bl a uppnås inte årsmålet om att 87 % av omsorgspersonalen ska ha grundutbildning. Nämndens resultat är 81 %. Vidare visar en för staden gemensam brukarundersökning anhörigas upplevelse av hur anhörigstödet fungerar samt upplevelsen av maten och måltidssituationen att nämnden inte helt når det uppsatta årsmål på 80 %.

- *Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare*

Nämndens sjukfrånvaro ligger på 8,7 % och har sjunkit jämfört med föregående år. Minskningen är dock inte tillräckligt för att nå fullmäktiges årsmål på 8 %. Revisionskontoret bedömer att nämnden bedriver ett aktivt arbete för att sjukfrånvaron ska fortsätta att minska.

Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

- *Budgeten ska vara i balans*

Nämnden redovisar ett budgetunderskott om 9,7 mnkr efter resultatöverföringar. Därmed uppfylls inte kommunfullmäktiges mål om att nämndens nettokostnader ska rymmas inom tilldelad budgetram.

Revisionskontoret har granskat tillförlitligheten i nämndens årsredovisning genom stickprov. Bland annat har kontroll skett av att det finns tillfredsställande underlag för nämndens bedömning av hur fullmäktiges indikatorer har uppfyllts. Vid kontrollen kan revisionskontoret konstatera att det i huvudsak finns tillräckliga underlag för de granskade indikatorerna. Revisionskontoret bedömer därmed att nämndens årsredovisning är rättvisande och tillförlitlig.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Enligt revisionskontoret bedömning arbetar nämnden för att fullfölja de av kommunfullmäktige beslutade uppdragen.

Efterlevnad av lagar, föreskrifter och riktlinjer

Revisionskontoret bedömer att nämndens verksamhet i huvudsak har bedrivits i enlighet med de lagar, föreskrifter och riktlinjer som reglerar verksamheten. Dock visar den tillsyn som Länsstyrelsen och socialstyrelsen har genomfört under året att det finns brister som måste åtgärdas och följas upp av nämnden.

Handläggning och dokumentation inom socialpsykiatri

Revisionskontoret har genomfört en granskning av handläggning och dokumentation inom socialpsykiatri som redovisas under avsnitt 3.2 intern kontroll. Där bedöms att nämnden tillämpar DUR (utredningsmetod för Dokumentation, Utvärdering och Resultat) i den omfattning som kommunfullmäktige föreskriver och att granskade ärenden i allt väsentligt uppfyller formkraven för handläggning och dokumentation inom socialpsykiatri.

Domar

Stadsdelsnämnden ska ange i årsredovisningen om nämnderna verkställt de domar som efter överklagande till kammarrätt/länsrätt gått emot nämndens beslut om bistånd. Nämnden har verkställt samtliga 12 domar som alla avsåg ekonomiskt bistånd.

Ej verkställda beslut enligt SoL och LSS

Bestämmelser om rapporteringsskyldighet av ej verkställda beslut anges i socialtjänstlagen (SoL) samt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade(LSS). Rapportering av LSS-beslut infördes från och med den 1 juli 2008. Stadsdelsnämnderna ska kvartalsvis till länsstyrelsen och revisorer

rapportera gynnande beslut om insatser som inte har verkställts inom tre månader från besluts. Länsrätten kan ålägga nämnden att betala en särskild avgift om beslut inte verkställt inom skälig tid.

Nämnden redovisar i årsredovisningen att det inte finns några ej verkställda beslut per den 31 december 2008. Uppgiften stämmer överens med rapporteringen till revisorerna.

Lex Sarah

Nämnden har gjort en Lex Sarah-anmälning enligt socialtjänstlagen om missförhållande i verksamheten till Länsstyrelsen. Missförhållandet avsåg uteblivna besök av hemtjänsten.

Tillsyn

Socialstyrelsen har genomfört tillsyn vid tre enheter rörande mun och tandvård för boende på äldreboende och vid två enheterna har begärt redogörelse med krav om redovisning av åtgärder för att avhjälpa konstaterade smärre brister.

Socialstyrelsen har vid tillsyn kritiserat nämndens rutiner för samverkan vid in- och utskrivning av patienter i slutenvård vid Norrmalms stadsdelsnämnd. Socialstyrelsen förutsätter att nämnden följer upp och säkerställer att rutinerna uppfyller kraven och är ändamålsenliga samt efterlevs.

Länsstyrelsen har genomfört en tillsyn på Riddargårdens vård- omsorgsboende och riktade bl a kritik för otillräcklig dokumentation som medför brister i rättsäkerhet för de boende. Länsstyrelsen påpekade också att verksamheten måste säkerställa rutiner för hur fel och brister i verksamheten ska identifieras, dokumenteras, analyseras och åtgärdas. Nämnden har lämnat ett yttrande med åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtas.

Länsstyrelsen har även genomfört en tillsyn av Vasens äldreboende och då riktat kritik för brister i den sociala dokumentationen. Äldreboendet har upprättat en åtgärdsplan och påbörjat ett arbete enligt den. Länsstyrelsen förutsätter att nämnden följer upp att vidtagna åtgärder har haft avsedd effekt och att rättsäkerheten för den enskilde kan garanteras samt att nämnden följer upp att övriga brister som lyfts fram i rapporten åtgärdas och utvärderas.

3 Styrning, uppföljning och kontroll

I detta avsnitt redovisas revisionskontorets bedömning av om nämnden har ett system för styrning, uppföljning och kontroll som säkerställer en ändamålsenlig

verksamhet, bidrar till en god ekonomisk hushållning för staden samt ger en tillräcklig säkerhet inom nämndens organisation och verksamhet.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att Norrmalms stadsdelsnämnds styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten är tillräcklig.

3.1 Nämndens styrning och uppföljning under året

Nämndens lednings- och styrdokument

Staden har introducerat ett nytt webbaserat verksamhetssystem för planering och uppföljning i samband med verksamhetsplaneringen för år 2008. Detta medför att nämnden har fått en given struktur för uppföljningen av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena med tillhörande indikatorer och aktiviteter.

Revisionskontoret har granskat nämndens verksamhetsplan för år 2008 och gjort bedömningen att nämndens egna mål för verksamhetsområdena ansluter till kommunfullmäktiges mål. Nämnden har inte fastställt några egna indikatorer men däremot flera aktiviteter som är knutna till respektive verksamhetsmål. För några av nämndens mål finns en tydlig koppling till kommunfullmäktiges indikatorer medan vissa andra mål behöver förtydligas för att möjliggöra en bättre mätning av måluppfyllelsen. Genom att i större utsträckning redovisa de volymer som ska uppnås inom verksamheten kan planen bli ännu tydligare. I planen beskrivs också nämndens förvaltningsorganisation och de ekonomiska styr- och fördelningsprinciperna. Nämndens verksamhetsplan är upprättad i enlighet med stadens anvisningar.

Ett arbete pågår som kommer att medföra vissa förändringar i nämndens förvaltningsorganisation. Äldreomsorgen har genomgått omfattande omstruktureringar i samband med genomförda upphandlingar av tre stora äldreomsorgsenheter. Detta kommer att medföra behov av andra arbetssätt och insatser för att följa upp utvecklingen av verksamheten.

Nämnden har följt upp ekonomi och verksamhet i två tertiärrapporter samt årsredovisningen. Därutöver har nämnden följt utveckling av ekonomi och viss verksamhetsuppföljning i sina månadsrapporter. Tertiärrapporterna följer de kommuncentrala anvisningar för budgetuppföljning. Månadsrapporterna har utvecklats med att delvis också innehålla en redovisning av verksamhetsutvecklingen. Enligt uppgift från förvaltningen ska rapporteringen utvecklas ytterligare under år 2009 bl a genom uppföljning av budgeterade prestationer. Vidare ska krav införas på att enheterna upprättat åtgärdsplaner när det finns risk för budgetavvikelse.

Årsredovisningen är ett viktigt dokument som beskriver nämndens ledning, styrning och kontroll under året. Revisionskontoret bedömer att dokumentet följer kommuncentrala anvisningar och att det i stort utgör ett tillräckligt underlag för återkoppling av det ekonomiska resultatet och måluppfyllelsen. Dokumentet skulle vinna på en klarare redovisning av uppnådda prestationer i förhållande till budgeterade nivåer. Det finns en nyckeltalbilaga som delvis redovisar en jämförelse med föregående år.

Nämndens uppföljning av ekonomi och verksamhet

Nämnden har lämnat följande ekonomiska prognoser under året.

Mnkr	Tertial- rapport 1	Tertial- rapport 2 (T2)	Bokslut 2008	Avvikelse T2 - bokslut	
Driftbudget					
Verksamhet					
Kostnader	994,1	998,3	1 019,9	-21,6	-2,2%
Intäkter	152,5	162,6	180,0	17,4	10,7%
Verksamhetens nettokostnader	841,6	835,7	839,9	-4,2	-0,5%
Avskrivningar	2,3	2,3	2,3	0,0	0,0%
Internräntor	2,4	2,3	2,3	0,0	0,0%
Driftbudgetens nettokostnader	846,3	840,3	844,5	-4,2	-0,5%
Justerat netto, efter resultatöverföringar	842,4	837,6	843,9	-6,3	-0,8%
Investeringsplan					
Utgifter	4,4	4,4	4,2	0,2	4,5%
Nettoutgifter	4,4	4,4	4,2	0,2	4,5%

Sammanställningen visar att prognossäkerheten i nämndens tertialrapporter under året har varit god på totalnivån, dvs för nettokostnaderna. Däremot visar redovisningen relativt stora differenser i prognosen för kostnader respektive intäkter.

Försämringen mellan nettokostnaderna i prognoserna vid tertialrapport 2 och bokslut avser främst verksamhetsområdet äldreomsorg. Avvikelsen förklaras med att äldreomsorgens besparingsåtgärder inte har kunnat genomföras. När det gäller bruttokostnaderna har bl a nämndens försäljning av tjänster för stadsmiljö till Östermalm stadsdelsnämnd inte ingått i tidigare prognoser då beställningen av tjänsterna inkommit senare. Även om prognossäkerheten har förbättrats jämfört med föregående år bedömer revisionskontoret att den kan utvecklas ytterligare genom att bli säkrare för kostnader respektive intäkter.

Nämnden beslutade i samband med tertialrapport 1 om besparingsåtgärder för att uppnå ett utfall i balans med budgeten. Åtgärderna har följts upp under året och i årsredovisningen finns en analys som visar att besparingseffekterna inte nåtts fullt ut. Det största ekonomiska problemområdet är underskottet för stöd och service till funktionsnedsättning.

Årsredovisningen anger även andra åtgärder som pågår för att effektivisera verksamheten men som förväntats ge effekt först kommande år. Exempel på sådana åtgärder är lokaleffektiviseringar och en översyn av verksamheten för stöd och service till vuxna med funktionsnedsättning. Vidare kommer en ny organisation att införas från och med 2009 för verksamheterna beställarfunktion för vuxna inom individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri och funktionsnedsättning .

Revisionskontoret kan konstatera att besparingsåtgärderna inte varit tillräckliga. Det är oroande att underskottet för stöd och service till funktionsnedsättning successivt har ökat under året trots insatta åtgärder. Det är av största vikt att förändringsarbetet som nu påbörjats med stöd av konsult genomförs med kraft och att effekterna följs noggrant av nämnden under år 2009. Detta för att bryta trenden med budgetunderskott.

Nämndens system för styrning och kontroll

Revisionskontoret har genomfört en särskild granskning av nämndens system för styrning, uppföljning och kontroll. Granskningen har genomförts genom intervjuer och dokumentstudier.

Inom avdelningen för vård- och omsorgsboende intervjuades avdelningschefen, två enhetschefer inom äldreomsorgen och en inom individ- och familjeomsorgen för vuxna. Inom barn och ungdomsavdelningen intervjuades avdelningschefen och två förskolechefer.

Sammanfattningsvis visar granskningen att styrning uppföljning och kontroll fungerar på ett tillfredsställande sätt men att det finns utvecklingsområden avseende användningen av ILS-systemet, nämndens risk- och väsentlighetsanalys och den löpande interna kontrollen.

Av granskningen framgår att kontrollmiljön visar på bra förutsättningar för ett fungerande system för styrning och uppföljning och kontroll. Med kontrollmiljö avses det ”sociala systemet” eller organisationskulturen, dvs hur organisationen är uppbyggd, hur den styrs, attityder, ansvarsfördelning, kompetens etc.

Granskningen visar att enheterna arbetar för att säkra och utveckla sina arbets sätt. Nämnden behöver dock säkerställa att enheterna får den information och det stöd som krävs för att systemet för intern kontroll ska kunna följas.

Alla intervjuade anser att det finns en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter inom de berörda delarna av verksamheten. Nämnden har fattat beslut om ändringar och kompletteringar av delegationsbestämmelserna under året. Instruktion för kontroll och attest har uppdaterats under året med hänsyn stadens nya ekonomisystem.

Alla var väl förtrogna med nämndens gemensamma värdegrund som också återspelades i enheternas verksamhetsplaner liksom förhållningssätt till synpunkter och klagomål i verksamheten.

Samtliga intervjuade var eniga om att samarbetet och stödet från de förvaltningens centrala administrativa enheter i huvudsak fungerar bra. Vidare anses att det finns en strukturerad dialog med respektive avdelningsledning om mål, åtagande uppföljning och utvecklingen. Stadens integrerade ledningssystem, ILS, styr mycket av dialogen om arbetet med plan- och uppföljningsprocessen inom förvaltningen. På enheterna förs en dialog med personalen om mål, uppföljning och utveckling bl a på planeringsdagar, arbetsplatsträffar. Flera enheter har också speciella arbetsgrupper som löpande följer årets plan- och uppföljningsarbete under året. Enheterna har också en dialog med brukarna och dennes företrädare i varierande omfattning beroende på verksamhet.

Granskningens visar att förskoleverksamheten har en tydlig gemensam struktur för enheternas utvecklingsarbete dels i form av en modell för självvärdering och dels genom arbetet med kvalitetsredovisningen. Även årsredovisningarna för respektive förskola har en fylligare analys jämfört med enheterna inom andra verksamhetsområden. De intervjuade enheterna inom vård- omsorgsavdelning, som bedriver en mer skiftade verksamhet har inte samma tydliga gemensamma struktur för sitt utvecklingsarbete.

Intervjuerna pekar på att enheterna bör göras delaktiga i arbete med att ta fram underlag till nämndens risk- och väsentlighetsanalys. Enligt revisionskontoret är det viktigt att enheternas kunskap och erfarenheter från väsentliga processer i verksamheterna tas tillvara. De intervjuade anser att det görs kontroller på enheterna men är osäkerhet på vilka krav som faktiskt ställs utifrån nämndens system om intern kontroll. Detta gäller även för arbete med risk- och väsentlighetsanalys.

Granskningen visar att enhetscheferna gör olika kontroller av både verksamhet och ekonomi men kontrollerna dokumenteras sällan på ett systematiskt sätt. Revisionskontoret anser därför att förvaltningen bör ge utbildning och stöd till enheterna som grund för det löpande interna kontrollarbetet och arbete med risk- och väsentlighetsanalyser. Först då finns goda förutsättningar för att nämndens system för internkontroll kan efterlevas. Detta är särskilt angeläget mot bakgrund av att servicenämnden under 2009 helt kommer att ta över nämndens löner och fakturautbetalningar, kundfakturor och systemförvaltningen av Agresso. Nämnden behöver då säkerställa att det underlag som lämnas av enheterna till serviceförvaltningen är korrekt.

3.2 Intern kontroll

Revisionskontoret har granskat nämndens interna kontroll och bedömer att den i stort är tillräcklig men behöver utvecklas vidare.

Nämndens system för den interna kontrollen och interkontrollplan

Den interna kontrollen omfattar allt i en verksamhetsorganisation, styrning, uppföljning och redovisning som syftar till att säkerställa en ändamålsenlig, effektiv och korrekt utförd verksamhet. Internkontrollplanen är ett medel för att följa upp att den löpande interna kontrollen ute i verksamheterna fungerar.

Revisionskontoret kan konstatera att arbetat med den interna kontrollen har utvecklats jämfört med föregående år. Dels har nämnden under året fastställt ett system för intern kontroll och dels har en uppdatering skett av risk- och väsentlighetsanalysen. Nämnden har upprättat en intern kontrollplan för år 2008 som också har genomförts och vars resultat finns redovisat i årsredovisningen.

En god intern kontroll kräver systematiska insatser för att säkerställa en effektiv och rättssäker verksamhet och förebygga allvarliga fel och skador. Det är viktigt att chefer på alla nivåer i organisationen utför systematiska kontroller av verksamheten. Kontrollerna bör också dokumenteras. Revisionskontorets granskning av system för styrning och kontroll som redovisas i avsnittet ovan visar att nämnden måste säkerställa att enheterna faktiskt efterlever nämndens system för intern kontroll. Det är viktigt att förvaltningens arbete med den övergripande interna kontrollen fortsätter att utvecklas. Detta med tanke på serviceförvaltningens övertagande av nämndens löne- och ekonomiadministration som kommer att kräva andra arbetsätt och kontroller.

Handläggning och dokumentation inom socialpsykiatri

Revisionskontoret har granskat hur Norrmalms stadsdelsnämnd handlägger och dokumenterar ansökan om insatser inom socialpsykiatri. Granskningen ska ge svar på om nämndens rutiner och arbetsformer följer regelverket för

handläggning och dokumentation och i vilken omfattning nämnderna använder DUR (utredningsmetod för Dokumentation, Utvärdering och Resultat). Vidare har granskningen omfattat en bedömning av om nämndens interna kontroll säkerställer en rättssäker handläggning och dokumentation.

Granskningen har omfattat intervjuer på enhetsnivå, en genomgång av olika styrdokument samt en kontroll av hur delegationsbeslut anmäls till nämnden. För att säkerställa att handläggningen uppfyller formkraven på ansökan, utredning och beslut har en stickprovsgranskning av 12 ärenden genomförts. Granskningen har avgränsats till att omfatta insatsen boendestöd. Revisionskontorets dokumentation av granskningen har faktakontrollerats av förvaltningen.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att stadsdelsnämnden i tillräcklig omfattning följer regelverket för handläggning och dokumentation men behöver utveckla och stärka den interna kontrollen för att säkerställa rättsäkerheten inom socialpsykiatrin.

Nämnden har dokumenterade rutiner för både intern och extern samverkan. Det finns även lokalt upprättade och dokumenterade rutiner för tillämpning av regelverket för handläggning och dokumentation samt hur en insats ska följas upp och kontrolleras. Granskningsresultatet pekar på att alla granskade delegationsbeslut inte har anmälts till nämnden. Detta kan bero på felaktigheter i Paraplysystemet och innan felet har åtgärdats behöver nämnden en manuell bevakning för att säkra att samtliga delegationsbeslut anmäls till nämnden.

Revisionskontorets bedömning är att nämnden tillämpar DUR i den omfattning som kommunfullmäktige föreskriver och att granskade ärenden i allt väsentligt uppfyller formkraven för handläggning och dokumentation inom socialpsykiatrin. Ett förbättringsområde är handlingsplaner som regelmässigt bör upprättas. Ett annat är att systematiskt dokumentera hur den enskilde underlättats om beslutet. Kontroller av handläggningen görs regelbundet både i paraplyet och i parasol men resultatet bör också dokumenteras.

4 Nämndens bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt redovisas om nämndens bokslut och delårsrapport är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed samt stadens regler och anvisningar.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att Norrmalms stadsdelsnämnds bokslut och räkenskaper för år 2008 i huvudsak är rättvisande.

Nämnden har bokfört investeringar om ca 2 mnkr på resultaträkningen. Bokföringen följer inte den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed. Redovisningen följer dock stadens regler.

Kvaliteten i bokslutet har förbättrats jämfört med tidigare år men kan förbättras ytterligare när det gäller kvaliteten på specifikationer och underlag till balansposterna. Vidare bör nämnden hantera egna medel enligt gällande rutiner via ett eget GiroVision, säkerställa att enheter efterlever gällande regler för inventarieredovisning och uppdatera kvitton för underförskottskassor.

Maria Lövgren
Enhetschef

Birgitta Lindqvist
Revisor

BILAGA 1

Revisionskontorets bedömningskriterier

Bedömning

För avsnitten 2 Nämndens resultat och 3 Styrning uppföljning och kontroll används följande bedömningar:

<i>Tillfredsställande/Tillräcklig</i>	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
<i>Inte helt tillfredsställande/ Inte helt tillräcklig</i>	Brister finns som måste åtgärdas
<i>Oacceptabelt/Oacceptabel</i>	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående

För avsnitt 4 Nämndens bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

Rättvisande, Inte helt rättvisande eller Inte rättvisande

Nämndens resultat

Bedömningskriterier

Nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

- Nämndens resultat följer fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget.
- Nämnden har inom tilldelat anslag uppfyllt sina mål för verksamheten och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet.
- Nämndens verksamhet har bedrivits enligt lagar, föreskrifter, riktlinjer m m.

Styrning, uppföljning och kontroll

Bedömningskriterier

Nämndens system för styrning, uppföljning och kontroll bygger på en helhets-syn på den kommunala verksamheten samt säkerställer en ändamålsenlig verksamhet och bidrar till en god ekonomisk hushållning för staden, liksom en tillräcklig säkerhet inom nämndens organisation och verksamhet.

- Nämnden har ett system för styrning som ger förutsättningar för god ekonomi, effektiv verksamhet och kvalitet.
- Nämnden har en ändamålsenlig organisation med en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter.
- Nämndens verksamhetsplan överensstämmer med fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.
- Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Nämndens uppföljning ger en rättvisande och tillförlitlig information om ekonomi och verksamhet.
- Nämnden har ett system för intern kontroll för en effektiv och rättssäker verksamhet samt för att förebygga allvarliga fel och skador.

Nämndens bokslut och räkenskaper

Bedömningskriterier

Nämndens redovisning är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed samt stadens regler och anvisningar.

BILAGA 2

Revisionsrapporter under perioden april 2008 – mars 2009

Samtliga rapporter finns tillgängliga på www.stockholm.se/revision

- 2008:03** Livskvalitet på äldreboendet.
Granskning av stadens vård- och omsorgsboenden för äldre
- 2008:04** Styrning och kontroll av fastighetsnämndens skogsförvaltning
- 2008:05** Livsmedelskontrollen
- 2008:06** Informationssäkerhetsgranskning av Paraplysystemets applikation ParaSoL
- 2008:07** Styrning och kontroll av ramavtal för städning hos några stadsdelsnämnder
- 2008:08** Hantering av synpunkter och klagomål från medborgare och brukare
- 2008:09** Uppföljning av föregående års granskning av stadens informations-säkerhet med avseende på organisatorisk och teknisk it-säkerhet – **sekretessbelagd**
- 2008:10** Styrning och kontroll av trafik- och renhållningsnämndens gatudrift
- 2008:11** Exploateringsprocessen
- 2008:12** Kvalitetsarbete inom verksamheten för personer med funktionsnedsättning – Steg 2
- 2008:13** Ombyggnad av Kista Galleria
- 2008:14** Hantering av övertalig personal inom Stockholms stad
- 2008:15** Hantering av skyddade personuppgifter inom stadens förskoleverksamhet – **sekretessbelagd**
- 2008:16** Hantering av skyddade personuppgifter inom stadens grundskoleverksamhet – **sekretessbelagd**

- 2008:17** Skydd och vård av kulturnämndens samlingar – **sekretessbelagd**
- 2008:18** Försäljning av fastigheter och mark
- 2009:01** Granskning av bostadsbolagens försäljning av fastigheter till bostadsrättsföreningar
- 2009:02** Hantering av skyddade personuppgifter inom stadens individ- och familjeomsorg
- 2009:03** Elevhälsoarbetet vid Stockholms stads grundskolor
- 2009:04** Barnsäkerheten i förskolan
- 2009:05** Styrning och kontroll av ramavtal för missbruksvård
- 2009:06** Anmälningar om barn och unga som riskerar att fara illa